

op de leverantie voor 1762 is voldaan, er nog een tekort van f 1.479.699 is blijven staan. Met de Langewijk en de pantjalang Verplichting, die daar is gestationeerd, werd er aan benodigdheden en levensmiddelen t.w.v. f 12.050 naar Palembang verzonden. Het is gunstig dat er dit jaar weer meer peper dan in 1765 is ontvangen en aan tin 9359 pikol meer dan de bestelling van 16.000 pikol. [fol. 835] Zelfs kon er op 28 oktober een bijzonder geheim besluit genomen worden, waarvan de inhoud hier niet genoemd kan worden. Men is tevreden over de reactie van het bestuur, zoals die in de brief van 25 april 1766 is te vinden, op de sterke aandrang van de koning om meer tin te mogen zenden dan er besteld was. Daarbij zou dan de ruim duizend pikol peper die in de vaartuigen aanwezig was, achtergehouden worden. Er werden wel passen voor de schepen van de koning uitgegeven, maar aan de koning en de kroonprins is wel gezegd dat de Hoge Regering het overschot aan tin boven de bestelling best eens zou kunnen weigeren. Er is bevolen in het vervolg net zo te handelen, opdat er niet meer tin wordt opgedrongen dan wordt gewenst. Zo merkt de koning dat de Compagnie niet meer hoeft aan te nemen dan ze nodig heeft. [fol. 836] Maar gezien de huidige omstandigheden kan er gevoeglijk meer dan 16.000 pikol geaccepteerd worden. Dat is een vrienden-dienst als de productie van peper zou toenemen, of als het hof zich op enige wijze billijk zou gedragen. Buiten dat de productie door meer zorg bij de verbouw zou toenemen, valt het gedrag van het hof niet te roemen. Want de koning en kroonprins deden er volgens de brief van 10 december 1764 niets aan dat 2000 pikol peper in hun pakhuizen met de Langewijk werd meegegeven, behalve 800 pikol die wel werd meegegeven. Ze wachtten gedurende 4½ maand het vertrek van hun eigen vaartuigen af. De brief van 3 maart 1766 meldde dat de bevolen teruggaaf van de passen voor schepen die van Bangka [fol. 837] het tin afhalen en naar Palembang brengen, geweigerd was. Men voerde aan dat het geen gebruik was en dat men van geen nieuwigheid wilde horen. Volgens de brief van het bestuur van 29 oktober bleef de vorst ondanks herhaalde aandrang daarbij, ondanks het misbruik dat van zulke achtergehouden passen te maken is. Op de brief van de Hoge Regering van 10 oktober, waarin werd gedreigd dat er, als de passen niet zouden worden teruggegeven, er helemaal geen passen meer verleend zouden worden, bewaarde de vorst slechts het stilzwijgen. Maar er is in een brief van 12 juli vooral over geklaagd dat er het voorafgaande jaar weer aanzienlijke hoeveelheden Bangka's tin clandestien naar China zijn vervoerd. Bovendien handelde het hof van Palembang geheel in strijd met het onlangs vernieuwde contract van 1763. [fol. 838] Dit is uitgebreid behandeld in de brief aan de residenten van 10 oktober 1766.)

En dat ook voornamelijk ten aanzien van de verdrietige rol welke men daar gespeelt heeft, ter zaake van het bij onze jongst eerbiedige van 21 oktober en 6 november door de kruissers in Straat Banka, als suspect aan morshandel te willen plegen, aangehaalde vaartuig, schoon dit naar het omstandig vermelde bij onze resolutie van den 28sten oktober door ons op zeer waarschijnlijke gronden gelargeert is. Buiten het almede nog eenige bedenking gegeven hebbende relaas, waarvan de aparte brief van den Malaks gouverneur Schippers spreekt, gedateerd 13 april passato, nopens het spargement² dat met zeker particulier Engelsch vaartuig eenige ammunitie van oorlog en amfioen ten dienste van Palembangs koning zoude overgevoerd worden.

Fol. 838r-v.

(Dit is verder behandeld in de resolutie van 14 oktober en een brief aan de residenten van 16 oktober. Intussen is de koning in een brief gewaarschuwd dat hij het contract trouw moet nakomen en zijn onderdanen op zware straffen moet verbieden te smokkelen. [fol. 839] Dat geldt voornamelijk de smokkel van tin naar China. Er is duidelijk te kennen gegeven dat men bij overtreding het hof en de onderdanen de noodzakelijke levensmiddelen uit Java zal onthouden, in het bijzonder rijst. Volgens de brief van 10 september heeft de koning hierop met schone beloften geantwoord, maar, afgezien van de verdenking dat de

2 Spargement, uitstrooiing, gerucht.